

Sütő Gábor *

Képzeltbeli énekóra egy külügyminiszternek (KÉPZELTBELI ÉNEKÓRA A KÜLÜGYMINISZTERNEK)

Volt egyszer egy külügyminiszter. Mit egyszer, volt ő kétszer is. S ha utódai olyan rövid karriert futnak be a volt dolgozószobájában, mint az első, lehet, lesz őkelme harmadszor is. Pedig, a rendszerváltás utáni külügyminiszterek nagy részéhez (Majdnem jó részét írtam...) hasonlóan, nem volt külügyi szakképesítése, sem gyakorlata. Ennek okán diplomáciai rangja sem; nemhogy a nagykövetig, a segédattaséig sem vitte. Csak úgy miniszter lett. Mellé is fogott jó néhányszor. Jóakarói nem is tudták más-sal mentegezni, mint éppen ezzel, mondván, hogy „Á, ez csak egy kis melléfogás”. Am a privatizálásban, aminek előzőleg a biztosa volt, váltig ráhibázott. Egészen jól privatizált. Barátainak és önmagának is. Könnyen lehet, ennek okán lett miniszter. Máig viccelődnek rajta, hogy első minisztersége előtt még kormánylista sem volt, de rendhagyó módon előre bejelentették, hogy a külügyminiszter mindenképpen ő lesz. Megnyugtatósul tették. Kissé később körvonalazódott, kiket nyugtattak meg. Munkatársai szánakoztak rajta, hogy szegény, két helyről kap utasítást. A cinikusabbjai gyorsan rávágják, de fizetést is.

Volt, ahogy volt, de mindezek miatt politikai kinevezettnek hívták. Hívták másképpen is, de hát ez mégis nyilvános írás, s esetleg olvasni szerető ártatlan fiatalok kezébe kerül. Bár sokak szerint ilyenek ma már nincsenek. Mármint, akik olvasni szeretnek.

Induláskor bejelentette, hogy az értékek mentén politizál, az érdekek nem érdeklik. Hogy egészen pontosan kiknek az értékei érdeklik és kiknek az érdekeit nem értékeli, ezt megtartotta önmagának. Kifelé azonban beszéltek a tettei, s azokból rögvest ki is derült, hogy kinek privatizálta a külpolitikát. Mondanám, hogy fokozatosan, de fokozat sem volt. A legelső pillanattól kezdve mindvégig, a körülményekre tekintet nélkül, s még az értékekről is elfeledkezve, lemondott a nemzetközi kapcsolatok alapelvéről, a kölcsönösségről, sorozatosan más országok érdekeit nevezte magyar nemzeti érdekeknek. Csuda harcias elkötelezettséggel, sziklaszilárd határozottsággal kiállt egy kis ország érdekei mellett. Mielőtt bárki tévedésbe esne, sietek tisztázni, hogy nem Magyarország volt. A magyar érdekek fel sem keltették különösebben az érdeklődését. Annál inkább egy közel-keleti kis kedvenc ország érdekei. Nyilván az értékei is, már ha ő talált benne ilyeneket. Oly vitézlőn képviselte a kis kedvencet, hogy a saját képviselői is megirigyelhették.

Szerfölötti érzékenységet (kifinomultabban empátiának mondják) tanúsított, s igencsak választékosan reagált. Szótlan maradt, ha a kis kedvence tankjai és repülői polgári lakosok ezreit ölték meg. Viszont ha ezek kővel, vagy pláne parittyával védekeztek, azonnal elítélő nyilatkozatot adott ki ellenük. Hogy képzelik? Még lepattogzik a kis kedvenc tankjai-

ról a terepszínű festék! Ezer szerencse, hogy a parittyá a repülőket nem veszélyezteti.

Némi óvatosság azért szorult belé, mert e nyilatkozatokat nem a saját nevében, hanem a Külügyminisztérium nevében tette. Néha a kormányt is belekeverte, de még ez sem okozott olyasmit, amit okoznia kellett volna.

Bár kissé unta, nem zavarta, hogy mindig ugyanazt kellett szövegelnie, de végül mégis kidolgoztatott egy sablonszerű maszlagozt. Ez az, ami Bem rakparti imamalomként híresült el. Ő és legközelebbi munkatársai ezzel járták a világot. Az imamalom zsolozsmája azzal kezdődött, hogy kötelességünk küzdeni az antiszemitizmus, a gyűlöletbeszéd, a kirekesztés és a rasszizmus minden formája ellen és azzal végződött, hogy a rasszizmus, a kirekesztés, a gyűlöletbeszéd, és az antiszemitizmus minden formája ellen fellépünk. Az eleje és vége között is erről volt szó. Nyilván ezek voltak a nevezetes értékek, mert érdekekről, pláne magyar érdekekről szó sem esett benne.

Pörgött is az imamalom az USA-ban, Brazíliában, Argentínában, és egy sor más helyen. Olyan átéléssel és küldetésstudattal végezte mindazt, ami nem az ő dolga volt, hogy néhol már összetévesztették a kis kedvenc ország külügyminiszterével.

Ezért, de csak ezért, még Moszkvába és Pekingbe is készséggel elment volna, de a kéretlen kijárókra Moszkvában jeges tekintettel, Pekingben meg ferde szemmel néztek.

Ám mindezért kapott francia, angol, osztrák, lengyel, bolgár kitüntést. Ámulatba ejtő, de magyart is. Viszont a kis kedvenc közismert hálátlanságát mutatja, hogy nem méltatta kitüntetésre. Lehet, hogy ennek oka mindkét fél túlzott szerénységében keresendő.

A szadai csárdában egy szombat estén hozott össze bennünket a képzeletbeli csillagzat. Rózsás volt a hangulat, húzta a cigány, akarom mondani, a roma. Mikor a fentieket úgy meg-megpendítgettem előtte, kérdően nézett rám.

- Honnan tudod te ezeket?

Motyogtam valamit arról, hogy a szakmabeliek jól tudják, az értesülések néha a legrejtélyesebb utakon jutnak el a rendeltetésükkel ellentétes helyekre. Majd, mivel mindenki énekelt, vagy dudorászott, a klasszikus forrásmegjelölést már én is énekelve adtam elő:

*Csak a szerencsen törzsfőnök tudta,
Aki a Pápától koppintotta.
De a Szaharán át egy-kettőre hozzánk ért.*

Nem értékelte a szakszerű válaszomat, sőt meggyanúsított:

- Az ital beszél belőled.

- A diplomaták előtt mindig ott az alkohol, amely mindent tartósít, kivéve a titkot, de én tartom magamat a nagyapám elvéhez – mondtam, majd kérdő tekintetere elkántáltam:

*Megmondta a nagyapám,
pedig hát a nagyapám száztizenhatéves.
Az a rendes iparos, aki kicsit italos,
nem pediglen részeg.*

Végre csak elmosolyította magát. Az alkalmat kedvezőnek ítélve, megpendítettem: olyan híreket fújdogálnak a szelek, hogy harmadszor is miniszter lesz, mert egyesek úgy ítélik meg, a rendszerváltás óta nem ő volt a legrosszabb külügyminiszter.

Egy pillanatig dühvel és csodálkozva meredt rám, de aztán legyintett, mondván, hogy szóbeszéd az egész.

Helyben hagytam, hisz mit tudja egy volt diplomata, mikor mond igazat, de emlékeztettem:

*Tagadjuk, hogy igaz volna,
Mégis azt mondja a nóta,
Nem zörög a haraszt,
Ha a szél nem fújja.*

- A sors útjai kiszámíthatatlanok, de nem vágyok vissza. Rengeteg homályos és zagyva ügyel kell ott foglalkozni. Emlékszem, azzal sem tudtam mit kezdeni, amikor az angol miniszterelnök bejelentette, a magyarokat csak akkor engedik be Angliába, ha a Monty Pythonról vagy a királynő szokásairól szóló teszteken átmennek. Mit szólsz hozzá?

Hozzászóltam:

*Londonban, hej, van számos utca
és minden utcán van sarok.
De ha az angolok így néznek miránk,
én minden angolt lesarok.*

- Miért selypítesz?

- Dehogyan selypítek. Ha selypítenék, sz-el mondtam volna. De gentleman vagyok, ezért nem selypítek.

Rám legyintett, majd folytatta a panaszkodást.

- Az ukrán helyzet sem értettem kezdettől fogva. Mi váltotta ki mindazt, ami ott zajlik? Ezt énekeld el nekem, ha tudod!

Elénekeltem:

*Szóke szépség sej bekaszlizva,
Abból lesz a jó kalamajka,
Dúli-dúli kalamajka,
Dúli-dúli kalamajka.*

Mintha elismerés (de az is lehet, hogy felismerés) villant volna a szemében.

- Az sem érthető, mit tesz az EU - folytatta. Csak a képviselők ülésnek állandóan, termelik a papírt. Ki akadályozhatná ezt meg?

Ezt is dalba öntöttem neki:

*Kiültek a képviselők a padra, a padra.
Isten tudja miről folyik a vita, a vita.
Nem kérem én a jó Istent csak arra, csak arra.
Valamennyit ragassza le a padra, a padra.*

- Hát ez furcsa lenne – mosolyította el magát kissé kényszerűen – mert így mi lenne a kétsebességes Európával?

- Semmi. Sőt így lenne teljes az összhang, hiszen az EU önmaga is azt hirdeti, gyere velünk, mi sem meggyünk sehová. Akkor meg miért fokozná az iramot?

- No és az Euró-övezet, meg akik kimaradnak?

Lényegre törően elemeztem:

*Belegabalyodva Berlin, Párizs.
Aki kimaradt, az nem normális.*

Ezúttal már sem mosolyította magát, hanem folytatta a panaszáradatot.

- Vagy itt van Bős-Nagymaros, meg a Duna-bizottság. Megoldhatatlan problémák hullámai borítják el az embert, s még csak nem is sejti, mikor rendeződik el mindez.

Felvilágosítottam erről is:

Majd, ha a Duna vize visszajön a Fekete-tengerből.

Nem tudom miért, de sértődött hangon folytatta.

- Már én egyesíteni akartam a külügyeket és a külkereskedelmet.

Ez meglepett, s hirtelenjében nem is tudtam énekelni, hanem prózára váltottam.

- A hideg és a meleg egyesítéséből langyos lesz. Mindkettő elveszíti legfőbb tulajdonságát, azaz nem az lesz, ami. A langyos meg értelmezhetetlen mind a meleg, mind a hideg szempontjából. Ha sikerült volna, kapál volna érte hideget-meleget.

Fiziko-filozófiai fejtegetésem nem keltett benne akkora érdeklődést, mint az áriám. Sőt rám ripakodott.

- Igen, akárcsak te, mindenki fújta a magáét. Sokszor azt sem tudtam, kinek mi az érdeke.

Hitetlenkedve, a kézfejemmel a kabáthajtókámon seperő mozdulatokat végezve, elfújtam neki:

*Nej, nanana
Nej, nanana!*

- Hiába hitetlenkedsz. Nehéz ilyen körülmények között politizálni. De gyakori volt, hogy védtem a magyar érdekeket.

Ezt jóvá kellett hagynom, hiszen tárgyilagosság is van a világon.

- Igen, olyan gyakori, mint árvaházban a szülői értekezlet.

Majdnem megszakadtak közöttünk a diplomáciai kapcsolatok.

Kezdtem berekedni, s fordítani szerettem volna a szereposztáson.

- Mondd, hogy van az, hogy téged a szocializmusban is futtattak, tagja voltál az MSZMP-nek is, mégis külügyminiszter lehettél a kapitalizmusban?

Ez a kérdés láthatólag még nem merült fel így előtte, mert a felfedezés elképedésével nézett maga elé, és valamit mormolt.

- A tény az tény, de most mond meg, mit tehetek? Vagyok, aki voltam, és leszek, aki vagyok. S halk kezdés után folyamatosan erősítve, a végén már sztentori hangon, rázendített:

Hajlik szívem jobbra, balra;

Az viszi, aki akarja.

Nem vagyok én olyan válogató fajta.

A bandavezér kezéből kiesett a vonó, a nótázók kezéből a pohár, s elképedve, de egyetértően bólogattak.

Ők csak ismerik. Egy csárdába járnak.

A moraj ismét beállt. Eljött a búcsúzás ideje.

- Utólag mindig rájössz, lehetett volna jobban csinálni. Megeshet, hogy harmadszorra tényleg jobban menne?

Reménykedően nézett rám.

Nekem azonban idevágó kétkedő nótaszöveg nem jutott eszembe. Biztatót meg nem akartam énekelni még búcsúzóul sem.

- - -

* A szerző nyugalmazott nagykövet, közíró

(Kapu, 2014/10. sz.)